

Annex I.a : Programme for Rabies eradication submitted for obtaining EU cofinancing

Member States seeking a financial contribution from the European Union for national programmes of eradication, control and surveillance shall submit online this application completely filled out.

In case of difficulty, please contact SANTE-VET-PROG@ec.europa.eu, describe the issue and mention the version of this document 2015 1.01

Your current version of Acrobat is: 11.015

Instructions to complete the form:

- 1) You need to have at least the **Adobe Reader version 8.1.3** or higher to fill and submit this form.
- 2) To verify your data entry while filling your form, you can use the "**verify form**" button at the top of each page.
- 3) When you have finished filling the form, verify that your internet connection is active, save a copy on your computer and then click on the "**submit notification**" button below. If the form is properly filled, the notification will be submitted to the EU server and a submission number will appear in the corresponding field. If you don't succeed to submit your programme following this procedure, check with your IT service that the security settings of your computer are compatible with this online submission procedure.
- 4) All programmes submitted online are kept in a central database. However only the information in the last submission is used when processing the data.
- 5) **IMPORTANT:** Once you have received the submission number, **save the form on your computer** for your records.
- 6) If the form is not properly filled in, an alert box will appear indicating the number of incorrect fields. Please check your form again, complete it and re-submit it according to steps 3). Should you still have difficulties, please contact SANTE-VET-PROG@ec.europa.eu.
- 7) For simplification purposes you are invited to submit **multi-annual programmes**.
- 8) As mentioned during the Plenary Task Force of 28/2/2014, you are invited to submit your programmes in **English**.

Submission Date

10/11/2015

Submission Number

1447167633496-7003

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

1. Identification of the programme

Member state : POLSKA

Disease Rabies

Species : Other

Other Species (please specify) : All rabies susceptible species

This program is multi annual : no

Request of Union co-financing
from beginning of:

2016

Contact

Name : Paweł Makowski

Phone : +48 22 623 25 83

Your job type within the CA : Specialist in Animal Health and Welfare Office, General Veterinary

Email : pawel.makowski@wetgiw.gov.pl

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

A. Technical information

1. Submitted programme

1.1 Provide a concise description of

- the programme with its main objective, overall strategy and timeframe. In case of a long time strategy, interim objectives for each year should be specified.
- target population for vaccination, surveillance and monitoring
- main measures: vaccination scheme, surveillance, monitoring and other measures
- areas of implementation of the programme

(max. 32000 chars) :

Celem programu w części, która będzie realizowana na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w 2016 r., jest spadek o 10 % liczby przypadków wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze, w porównaniu do roku 2014.

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2014 r. poz. 1539, z późn. zm.), wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (załącznik nr 2 do ustawy).

Lisy wolno żyjące na obszarach określonych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, zgodnie z art. 56 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, podlegają obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu przeciwko wściekliźnie, przeprowadzanemu przez wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie (Dz. U. poz. 1737) szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub śmigłowca lub wykładana ręcznie dwa razy do roku na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa nie stwierdzono wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa nie stwierdzono wścieklizny w okresie co najmniej trzech kolejnych lat.

W przypadku stwierdzenia wścieklizny na terenie województwa, w którym nie stwierdzono wścieklizny w okresie co najmniej trzech kolejnych lat, wojewódzki lekarz weterynarii wyznacza obszar o promieniu co najmniej 50 km od ogniska wścieklizny, zwany dalej „strefą ochronną”. Szczepienia ochronne w strefie ochronnej przeprowadza się dwa razy do roku przez okres trzech kolejnych lat od dnia stwierdzenia wścieklizny w tej strefie. Szczepienia ochronne w strefie ochronnej można przeprowadzić raz w roku, jeżeli w strefie ochronnej nie stwierdzono wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat.

Natomiast w przypadku istnienia ryzyka przeniesienia wścieklizny z innej części województwa lub z innego województwa, lub z obszaru położonego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej wojewódzki lekarz weterynarii może wyznaczyć na terenie województwa obszar o szerokości co najmniej 50 km, na którym przeprowadza się szczepienia ochronne.

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

Jeżeli na obszarach, na których przeprowadzono szczepienia ochronne, wystąpiła katastrofa naturalna w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. Nr 62, poz. 558, z późn. zm.) mogąca ujemnie wpłynąć na podjęcie szczepionki przez lisy lub stwierdzono pogorszenie sytuacji epizootycznej w odniesieniu do wścieklizny, dopuszcza się przeprowadzenie dodatkowych szczepień ochronnych.

Liczba dawek szczepionki nie może być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni, na której przeprowadza się szczepienia ochronne.

Na konieczność przeprowadzania lub częstotliwość szczepień ochronnych lisów wolno żyjących nie ma wpływu występowanie wścieklizny u nietoperzy.

Badania monitoringowe wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie przeprowadza się na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.). Zgodnie z tym rozporządzeniem, w celu kontroli wścieklizny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i żuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy wolno żyjące zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wścieklicznie. Natomiast w celu izolacji i określenia szczepu wirusa wścieklizny do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których w badaniu laboratoryjnym potwierdzono wścieklicznę.

Ponadto, do badań diagnostycznych w kierunku wścieklizny pobiera się tkankę mózgową zwierząt podejrzanych o wścieklicznę, które padły lub zostały zabite. Dotyczy to wszystkich gatunków zwierząt wrażliwych na wścieklicznę na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Realizacja programu w odniesieniu do gatunków zwierząt wrażliwych na wścieklicznę, innych niż lisy wolno żyjące polega na zwalczaniu wścieklizny zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny (Dz. U. Nr 13, poz. 103).

Na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej programem objęte są wszystkie gatunki zwierząt wrażliwych na wścieklicznę, przy czym doustnym szczepieniem przeciwko wścieklicznie objęta jest jedynie populacja lisów wolno żyjących na obszarze określonym w pkt A.2 programu.

Strategia szczepień w południowo-wschodniej Polsce, czyli na obszarach najbardziej dotkniętych chorobą, oparta jest przede wszystkim o wzmożony nadzór nad dystrybucją szczepionki oraz wzrost liczby dawek szczepionki wykładanych ręcznie.

Ponadto, w celu zabezpieczenia terytorium Unii Europejskiej przed przenoszeniem wirusa wścieklizny z sąsiadujących z Unią Europejską państw trzecich, Rzeczypospolita Polska określa w programie zwalczania wścieklizny strefę buforową szczepień lisów i jenotów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie w Republice Białoruś obejmującą:

1) w obwodzie brzeskim: rejon kamieniecki, rejon brzeski, rejon małorycki, rejon kobryński, rejon żabinecki oraz część rejonu prużańskiego i rejonu bereskiego;

2) w obwodzie grodzieńskim: rejon świsłocki oraz część rejonu wołkowyskiego.

W strefie buforowej szczepień lisów i jenotów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie w Republice Białoruś:

- Celem programu jest brak wzrostu liczby przypadków wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze oraz ochrona terytorium Unii Europejskiej przed przenoszeniem wirusa wścieklizny z terytorium Republiki Białoruś na terytorium Unii Europejskiej.

- Ze szczepień wyłączone są powierzchnie pokryte wodami oraz obszary zabudowane.

- Szczepionka jest dystrybuowana dwa razy w ciągu roku kalendarzowego za pomocą samolotów lub

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

śmigłowców lub wykładana ręcznie. Odległość pomiędzy liniami przelotu wynosi 500 m. Szczepionka jest dystrybuowana równomiernie na terenie objętym szczepieniem. Samoloty i śmigłowce są wyposażone w system GPS i system rejestrujący zrzut szczepionki, aby umożliwić stwierdzenie czy powyższe środki transportu lotniczego poruszają się zgodnie z wcześniej ustalonymi liniami oraz udokumentowanie, że na danej linii została wyłożona przewidziana liczba dawek szczepionki. W okresie dystrybucji szczepionki przedstawiciel białoruskich służb weterynaryjnych codziennie otrzymuje dane dotyczące jej zrzutu i sprawdza, czy zrzut szczepionki odbył się prawidłowo. Wyłożenie ręczne szczepionki odbywa się w miejscach bytowania lisów i jenotów wolno żyjących na obszarach, na których zrzut szczepionki z samolotu/śmigłowca nie jest możliwy lub nie jest możliwe jego optymalne wykonanie.

- Badanie monitoringowe dotyczące realizacji programu zwalczania wścieklizny oparte jest na badaniu surowicy i kości/zębów pobranych od 4 lisów/jenotów odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy i jenoty wolno żyjące zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wścieklicznie. Wiek lisów i jenotów odstrzelonych w ramach programu monitoringu określany jest w podziale na młode i dorosłe zwierzęta. Wyniki badań monitoringowych są analizowane, biorąc pod uwagę również ten czynnik.
- Ponadto, badaniu w kierunku wścieklizny podlega tkanka mózgowa zwierząt podejrzanych o wściekliznę, które padły lub zostały zabite. Dotyczy to wszystkich gatunków zwierząt wrażliwych na wściekliznę na obszarze strefy buforowej szczepień.
- W strefie buforowej w Republice Białoruś programem objęte są wszystkie gatunki zwierząt wrażliwych na wściekliznę, przy czym doustnym szczepieniem przeciwko wścieklicznie objęta jest jedynie populacja lisów i jenotów wolno żyjących na obszarze określonym w pkt A.2 programu.

Jednocześnie, w celu zabezpieczenia terytorium Unii Europejskiej przed przenoszeniem wirusa wścieklizny z sąsiadujących z Unią Europejską państw trzecich, Rzeczypospolita Polska określa w programie zwalczania wścieklizny strefę buforową szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie na Ukrainie obejmującą:

- 1) w obwodzie wołyńskim: rejon horochowski, rejon iwanicki, rejon kiwercowski, rejon kamieński, rejon kowelski, rejon lubieszowski, rejon lubomelski, rejon łokacki, rejon łucki, rejon maniewicki, rejon ratnieński, rejon rożyszczeński, rejon starowyzewski, rejon szacki, rejon turzyski oraz rejon włodzimierski;
- 2) w obwodzie lwowskim: rejon brodzki, rejon buski, rejon drohobycki, rejon gródecki, rejon jaworowski, rejon kamionecki, rejon mikołajowski, rejon mościski, rejon przemysłański, rejon pustomycki, rejon radziechowski, rejon samborski, rejon skolski, rejon sokalski, rejon starosamborski, rejon stryjski, rejon turczański, rejon złoczowski, rejon żółkiewski oraz rejon żydaczowski;
- 3) w obwodzie rówieńskim: rejon demidowski, rejon młynowski oraz rejon radziwiłowski;
- 4) w obwodzie zakarpackim: rejon wielkobereźneński, rejon wołowiecki, rejon pereczyński oraz rejon swaławski.

W strefie buforowej szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie na Ukrainie:

- Celem programu jest brak wzrostu liczby przypadków wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze oraz ochrona terytorium Unii Europejskiej przed przenoszeniem wirusa wścieklizny z terytorium Ukrainy na terytorium Unii Europejskiej.
- Ze szczepień wyłączone są powierzchnie pokryte wodami.
- Szczepionka jest dystrybuowana dwa razy w ciągu roku kalendarzowego za pomocą samolotów lub śmigłowców lub wykładana ręcznie. Odległość pomiędzy liniami przelotu wynosi 500 m. Szczepionka jest dystrybuowana równomiernie na terenie objętym szczepieniem. Samoloty i śmigłowce są wyposażone w system GPS i system rejestrujący zrzut szczepionki, aby umożliwić stwierdzenie czy powyższe środki transportu lotniczego poruszają się zgodnie z wcześniej ustalonymi liniami oraz

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

udokumentowanie, że na danej linii została wyłożona przewidziana liczba dawek szczepionki. W okresie dystrybucji szczepionki przedstawiciel ukraińskich służb weterynaryjnych codziennie otrzymuje dane dotyczące jej zrzutu i sprawdza, czy zrzut szczepionki odbył się prawidłowo. Wyłożenie ręczne szczepionki odbywa się w miejscach bytowania lisów wolno żyjących na obszarach, na których zrzut szczepionki z samolotu/śmigłowca nie jest możliwy lub nie jest możliwe jego optymalne wykonanie.

- Badanie monitoringowe dotyczące realizacji programu zwalczania wścieklizny oparte jest na badaniu surowicy i kości/zębów pobranych od 4 lisów odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy wolno żyjące zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wścieklicznie. Wiek lisów odstrzelonych w ramach programu monitoringu określany jest w podziale na młode i dorosłe zwierzęta. Wyniki badań monitoringowych są analizowane, biorąc pod uwagę również ten czynnik.
- Ponadto, badaniu w kierunku wścieklizny podlega tkanka mózgowa zwierząt podejrzanych o wściekliznę, które padły lub zostały zabite. Dotyczy to wszystkich gatunków zwierząt wrażliwych na wściekliznę na obszarze strefy buforowej szczepień.
- W strefie buforowej na Ukrainie programem objęte są wszystkie gatunki zwierząt wrażliwych na wściekliznę, przy czym doustnym szczepieniem przeciwko wścieklicznie objęta jest jedynie populacja lisów wolno żyjących na obszarze określonym w pkt A.2 programu.

1.2. Benefits of the programme

Describe

- progress expected compared to the situation of the disease in the previous years, in line with the objectives and expected results
- cost efficiency of the programme including management costs

(max. 32000 chars) :

Celem programu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest spadek o 10 % liczby przypadków wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze, w porównaniu do roku 2014.

Szacunkowe koszty programu zostaną dostosowane do wielkości wydatków zaplanowanych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2016.

Program został sporządzony w sposób umożliwiający realizację jego celów, przy jednoczesnej minimalizacji kosztów, w tym administracyjnych kosztów zarządzania programem.

Celem programu na obszarze strefy buforowej w Republice Białoruś jest brak wzrostu liczby przypadków wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze oraz ochrona terytorium Unii Europejskiej przed przenoszeniem wirusa wścieklizny z terytorium Republiki Białoruś na terytorium Unii Europejskiej.

Celem programu na obszarze strefy buforowej na Ukrainie jest brak wzrostu liczby przypadków wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze oraz ochrona terytorium Unii Europejskiej przed przenoszeniem wirusa wścieklizny z terytorium Ukrainy na terytorium Unii Europejskiej.

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

2. Description and demarcation of the geographical and administrative areas in which the programme is to be implemented

Provide the name and surface of the areas where the following activities are implemented (if administrative areas are not used, describe the natural or artificial boundaries used to determine the geographical areas)

- vaccination and monitoring
- surveillance

Attach maps as necessary

(max. 32000 chars) :

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej szczepienia lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie obejmą całe województwo lubelskie, małopolskie, podkarpackie, podlaskie, śląskie, świętokrzyskie oraz warmińsko-mazurskie. Szczepienia obejmą również część województwa pomorskiego położoną na wschód od linii rzeki Wisły, tj. powiat kwidzyński, malborski, nowodworski i sztumski, oraz część województwa mazowieckiego, tj. powiat białobrzegi z wyłączeniem gminy Promna, powiat garwoliński, powiat kozienicki, powiat lipski, powiat łosicki, powiat makowski, powiat miński, powiat ostrołęcki i m. Ostrołęka, powiat ostrowski, powiat otwocki, powiat przasnyski, powiat przysuski, powiat radomski i m. Radom, powiat siedlecki i m. Siedlce, powiat sokołowski, powiat szydlowiecki, powiat węgrowski, powiat wołomiński, powiat wyszkowski i powiat zwoleński. Mapa oraz powierzchnia obszarów objętych szczepieniem znajduje się w załączniku a do programu.

Wskazane w programie obszary objęte doustnymi szczepieniami lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie w 2016 r. są prognozą opracowaną na początku 2015 r. Zasięg obszarów może ulec zmianie ze względu na konieczność wzięcia pod uwagę sytuacji epizootycznej w odniesieniu do wściekliczny na początku 2016 r.

W przypadku wystąpienia sytuacji, o której mowa w § 3 ust. 1, lub sytuacji, o której mowa w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie, powierzchnia objęta doustnym szczepieniem lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie może ulec zmianie.

Monitoring przeprowadza się na obszarze, na którym lisy wolno żyjące zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wścieklicznie. Powierzchnia obszarów objętych monitoringiem znajduje się w załączniku b do programu.

Ponadto, w ramach nadzoru do badań diagnostycznych w kierunku wściekliczny pobiera się tkankę mózgową zwierząt podejrzanych o wścieklicznę, które padły lub zostały zabite. Dotyczy to wszystkich gatunków zwierząt wrażliwych na wścieklicznę na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Strefa buforowa szczepień w Republice Białoruś obejmuje (zgodnie z załączoną mapą):

1) w obwodzie brzeskim: rejon kamieniecki, rejon brzeski, rejon małorycki, rejon kobryński, rejon żabinecki oraz część rejonu prużańskiego i rejonu bereskiego;

2) w obwodzie grodzieńskim: rejon świsłocki oraz część rejonu wołkowyskiego.

Mapa oraz powierzchnia obszarów objętych szczepieniem znajduje się w załączniku a do programu.

Monitoring przeprowadza się na obszarze, na którym lisy i jenoty wolno żyjące zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wścieklicznie. Powierzchnia obszarów objętych monitoringiem znajduje się w załączniku b do programu.

Ponadto, badaniu w kierunku wściekliczny podlega tkanka mózgową zwierząt podejrzanych o

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

wściekliczną, które padły lub zostały zabite. Dotyczy to wszystkich gatunków zwierząt wrażliwych na wściekliczną na obszarze strefy buforowej szczepień.

Strefa buforowa szczepień na Ukrainie obejmuje:

- 1) w obwodzie wołyńskim: rejon horochowski, rejon iwanicki, rejon kiwercowski, rejon kamieński, rejon kowelski, rejon lubieszowski, rejon lubomelski, rejon łokacki, rejon łucki, rejon maniewicki, rejon ratnieński, rejon rożyszczeński, rejon starowyzewski, rejon szacki, rejon turzyski oraz rejon włodzimierski;
- 2) w obwodzie lwowskim: rejon brodzki, rejon buski, rejon drohobycki, rejon gródecki, rejon jaworowski, rejon kamionecki, rejon mikołajowski, rejon mościski, rejon przemyślański, rejon pustomycki, rejon radziechowski, rejon samborski, rejon skolski, rejon sokalski, rejon starosamborski, rejon stryjski, rejon turczański, rejon złoczowski, rejon żółkiewski oraz rejon żydaczowski;
- 3) w obwodzie rówieńskim: rejon demidowski, rejon młynowski oraz rejon radziwiłłowski;
- 4) w obwodzie zakarpackim: rejon wielkobereźneński, rejon wołowiecki, rejon pereczyński oraz rejon swaławski.

Mapa oraz powierzchnia obszarów objętych szczepieniem znajduje się w załączniku a do programu. Monitoring przeprowadza się na obszarze, na którym lisy wolno żyjące zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wścieklicznie. Powierzchnia obszarów objętych monitoringiem znajduje się w załączniku b do programu.

Ponadto, badaniu w kierunku wściekliczny podlega tkanka mózgowa zwierząt podejrzanych o wściekliczną, które padły lub zostały zabite. Dotyczy to wszystkich gatunków zwierząt wrażliwych na wściekliczną na obszarze strefy buforowej szczepień.

3. Description of the measures of the programme

3.1. Notification of the disease

(max. 32000 chars) :

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, wściekliczna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z art. 42 ww. ustawy w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby obowiązek niezwłocznego zawiadomienia organu Inspekcji Weterynaryjnej albo najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej, albo wójta (burmistrza, prezydenta miasta) dotyczy posiadaczy zwierząt oraz wszystkich osób mających kontakt ze zwierzętami, w szczególności przy wykonywaniu obowiązków służbowych lub zawodowych. Wójt (burmistrz lub prezydent miasta) niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej o otrzymaniu zawiadomienia. Podmiot świadczący usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej o otrzymaniu zawiadomienia, jeżeli na jego podstawie podejrzewa wystąpienie choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania.

W strefie buforowej szczepień lisów i jenotów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie w Republice Białoruś:

Informacje o chorobie, w przypadku jej wykrycia u zwierząt, są wysyłane w trybie pilnym do Głównego Departamentu Weterynarii Ministerstwa Rolnictwa i Wyżywienia Republiki Białoruś.

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

W strefie buforowej szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie na Ukrainie: w celu wczesnego wykrywania wścieklizny zwierząt organy leśnictwa, ochrony środowiska, gospodarki łowieckiej oraz rezerwatów zobowiązane są do systematycznego kontrolowania obszarów zamieszkałych przez zwierzęta dzikie. W przypadku wykrycia martwych bądź zabitych zwierząt, które przyżyciowo wykazywały podejrzaną zachowanie (brak reakcji lękowych, nieprovokowane ataki na ludzi lub zwierzęta), organy te mają obowiązek poinformować o tym pracowników państwowej służby medycyny weterynaryjnej oraz przesłać materiał do laboratorium weterynaryjnego przeprowadzającego badania w kierunku wścieklizny.

Ponadto, właściciele zwierząt, zarządcy gospodarstw rolnych, niezależnie od typu własności oraz specjaliści medycyny weterynaryjnej, zobligowani są bezzwłocznie przekazywać do specjalisty weterynaryjnego, który obsługuje gospodarstwo rolne i osadę, informację o każdym przypadku pogryzienia zwierząt domowych przez dzikie zwierzęta mięsożerne, bezdomne bądź dziczące psy lub koty, oraz o podejrzeniu wścieklizny zwierząt.

3.2. Target animals and animal population

(max. 32000 chars) :

Na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej programem objęte są wszystkie gatunki zwierząt wrażliwych na wściekliznę, przy czym doustnym szczepieniem przeciwko wściekliznie objęta jest jedynie populacja lisów wolno żyjących na obszarze określonym w pkt A.2 programu.

Na obszarze strefy buforowej w Republice Białoruś programem objęte są wszystkie gatunki zwierząt wrażliwych na wściekliznę, przy czym doustnym szczepieniem przeciwko wściekliznie objęta jest jedynie populacja lisów i jenotów wolno żyjących na obszarze określonym w pkt A.2 programu.

Na obszarze strefy buforowej na Ukrainie programem objęte są wszystkie gatunki zwierząt wrażliwych na wściekliznę, przy czym doustnym szczepieniem przeciwko wściekliznie objęta jest jedynie populacja lisów wolno żyjących na obszarze określonym w pkt A.2 programu.

3.3. Tests used and sampling schemes

Describe :

- a. the tests used for surveillance and monitoring, when are to be used and in which animals
- b. the sampling schemes in each area of the programme for surveillance and monitoring

(max. 32000 chars) :

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do diagnostyki wścieklizny i nadzoru nad programem szczepień

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

wykorzystywane są następujące badania i analizy:

- 1) badania serologiczne - test ELISA;
- 2) badania wirusologiczne i immunochemiczne:
  - a) immunofluorescencja odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym (FAT - fluorescent antibody test), zgodnie z podręcznikiem OIE (Rozdział 2.1.13 B.1.c.i) – test w kierunku wścieklizny,
  - b) różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny,
  - c) izolacja wirusa w hodowli komórek mysiej neuroblastomy (RTCIT - rapid tissue culture infection test), zgodnie z podręcznikiem OIE (Rozdział 2.1.13 B.1.c.ii);
- 3) inne badania – badanie na obecność markera (TC).

Monitoring szczepień w Rzeczypospolitej Polskiej obejmuje przeprowadzenie następujących badań:

- a) immunofluorescencja odcisków mózgowych (FAT) w celu oceny skuteczności szczepień;
- b) test ELISA w celu określenia poziomu uodpornienia lisów wolno żyjących, a tym samym efektywności szczepień doustnych;
- c) badanie na obecność markera (TC) w celu określenia poziomu podjęcia szczepionki przez lisy wolno żyjące;
- d) różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny w celu rozróżnienia terenowych szczepów wirusa od szczepów szczepionkowych.

Badania monitoringowe (FAT, ELISA, TC) wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie przeprowadza się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt. Zgodnie z tym rozporządzeniem w celu kontroli wścieklizny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i żuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wścieklicznie. Natomiast w celu izolacji i określenia szczepu wirusa wścieklizny do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których badaniem laboratoryjnym potwierdzono wściekliznę.

Ponadto, do badań diagnostycznych w kierunku wścieklizny pobiera się tkankę mózgową zwierząt podejrzanych o wściekliznę, które padły lub zostały zabite. Dotyczy to wszystkich gatunków zwierząt wrażliwych na wściekliznę na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Badanie izolacji wirusa w hodowli komórek mysiej neuroblastomy (RTCIT) przeprowadza się na próbkach pobranych od zwierząt podejrzanych o wściekliznę, które padły lub zostały zabite, w przypadku potencjalnej ekspozycji człowieka na wirus wścieklizny lub w przypadku konieczności potwierdzenia wyniku badania immunofluorescencji odcisków mózgowych (FAT).

Wiek lisów odstrzelonych w ramach monitoringu określany jest w podziale na młode i dorosłe zwierzęta. Wyniki badań monitoringowych są analizowane, biorąc pod uwagę również ten czynnik.

Dane dotyczące liczby lisów, które powinny zostać odstrzelone w ramach programu monitoringu, w ciągu roku, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zawiera załącznik b do programu.

W przypadku wystąpienia sytuacji, o której mowa w § 3 ust. 1, lub sytuacji, o której mowa w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie, powierzchnia objęta szczepieniami może ulec zmianie, a w związku z tym zmianie może ulec liczba lisów, które powinny zostać odstrzelone w ramach monitoringu, oraz liczba badań diagnostycznych określona w części C programu.

Badania i analizy używane do diagnostyki wścieklizny i nadzoru nad programem zwalczania wścieklizny w strefie buforowej szczepień w Republice Białoruś:

- 1) badanie serologiczne: test seroneutralizacji;
- 2) badania wirusologiczne i immunochemiczne: immunofluorescencja odcisków mózgowych (FAT –

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

fluorescent antibody test) – test w kierunku wścieklizny;

3) inne badania: szlify kostne lub zębów – test na obecność markera (TC).

Badania monitoringowe lisów i jenotów wolno żyjących wykonywane w celu określenia efektywności uodpornienia oraz podjęcia szczepionki w strefie buforowej w Republice Białoruś obejmują przeprowadzenie następujących badań:

a) test seroneutralizacji w celu określenia poziomu uodpornienia lisów i jenotów wolno żyjących, a tym samym efektywności szczepień doustnych;

b) badanie na obecność markera (TC) w celu określenia poziomu podjęcia szczepionki przez lisy i jenoty wolno żyjące.

Wiek lisów i jenotów odstrzelonych w ramach programu monitoringu określany jest w podziale na młode i dorosłe zwierzęta. Wyniki badań monitoringowych są analizowane, biorąc pod uwagę również ten czynnik.

Ponadto, badaniu w kierunku wścieklizny przy zastosowaniu immunofluorescencji odcisków mózgowych (FAT) podlega tkanka mózgowa zwierząt podejrzanych o wściekliznę, które padły lub zostały zabite. Dotyczy to wszystkich gatunków zwierząt wrażliwych na wściekliznę na obszarze strefy buforowej szczepień.

Dane dotyczące liczby lisów i jenotów, które powinny zostać odstrzelone w ramach programu monitoringu, w ciągu roku, w strefie buforowej w Republice Białoruś zawiera załącznik b do programu.

Badania i analizy używane do diagnostyki wścieklizny i nadzoru nad programem zwalczania wścieklizny w strefie buforowej szczepień na Ukrainie:

1) badanie serologiczne: test ELISA;

2) badania wirusologiczne i immunochemiczne: immunofluorescencja odcisków mózgowych (FAT - fluorescent antibody test) zgodnie z podręcznikiem OIE (Rozdział 2.1.13 B.1.c.i) – test w kierunku wścieklizny;

3) inne badania: szlify kostne lub zębów – test na obecność markera (TC).

Badania monitoringowe lisów wolno żyjących wykonywane w celu określenia efektywności uodpornienia oraz podjęcia szczepionki w strefie buforowej na Ukrainie obejmują przeprowadzenie następujących badań:

a) test ELISA w celu określenia poziomu uodpornienia lisów wolno żyjących, a tym samym efektywności szczepień doustnych;

b) badanie na obecność markera (TC) w celu określenia poziomu podjęcia szczepionki przez lisy wolno żyjące.

Wiek lisów odstrzelonych w ramach programu monitoringu określany jest w podziale na młode i dorosłe zwierzęta. Wyniki badań monitoringowych są analizowane, biorąc pod uwagę również ten czynnik.

Ponadto, badaniu w kierunku wścieklizny przy zastosowaniu immunofluorescencji odcisków mózgowych (FAT) podlega tkanka mózgowa zwierząt podejrzanych o wściekliznę, które padły lub zostały zabite. Dotyczy to wszystkich gatunków zwierząt wrażliwych na wściekliznę na obszarze strefy buforowej szczepień.

Dane dotyczące liczby lisów, które powinny zostać odstrzelone w ramach programu monitoringu, w ciągu roku, w strefie buforowej na Ukrainie zawiera załącznik b do programu.

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

3.4. Vaccines used and vaccination schemes

Describe

- vaccine(s) to be used
- bait density to be achieved in each of the units of the programme
- number and period of the campaigns
- Vaccine distribution (if it is delivered by hand, clarify the reason and the areas covered)

(max. 32000 chars) :

Stosowane szczepionki zgodne z wytycznymi Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt (OIE), Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) oraz standardami Unii Europejskiej (Raport Komitetu Naukowego ds. Zdrowia Zwierząt i Ochrony Zwierząt przyjęty w dniu 23 października 2002 r.) dopuszczone zostały do stosowania w Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z odrębnymi przepisami krajowymi. Szczepionkami obecnie zarejestrowanymi w Rzeczypospolitej Polskiej są Fuchsoral (SAD B19) i Lysvulpen (SAD Bern). Jest dostępna także szczepionka Rabigen SAG2 (SAG2) zarejestrowana w Europejskiej Agencji Leków (EMA). Szczepionki używane w akcji szczepień są wybierane w trybie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 907, z późn. zm.). W celu kontroli jakości szczepionka jest poddawana badaniu w kierunku określenia miana wirusa wścieklizny w Krajowym Laboratorium Referencyjnym.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub śmigłowca lub wykładana ręcznie dwa razy do roku na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa nie stwierdzono wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa nie stwierdzono wścieklizny w okresie co najmniej trzech kolejnych lat.

W przypadku stwierdzenia wścieklizny na terenie województwa, w którym nie stwierdzono wścieklizny w okresie co najmniej trzech kolejnych lat, wojewódzki lekarz weterynarii wyznacza obszar o promieniu co najmniej 50 km od ogniska wścieklizny, zwany dalej „strefą ochronną”. Szczepienia ochronne w strefie ochronnej przeprowadza się dwa razy do roku przez okres trzech kolejnych lat od dnia stwierdzenia wścieklizny w tej strefie. Szczepienia ochronne w strefie ochronnej można przeprowadzić raz w roku, jeżeli w strefie ochronnej nie stwierdzono wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat.

Natomiast w przypadku istnienia ryzyka przeniesienia wścieklizny z innej części województwa lub z innego województwa, lub z obszaru położonego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej wojewódzki lekarz weterynarii może wyznaczyć na terenie województwa obszar o szerokości co najmniej 50 km, na którym przeprowadza się szczepienia ochronne.

Jeżeli na obszarach, na których przeprowadzono szczepienia ochronne, wystąpiła katastrofa naturalna w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. Nr 62, poz. 558, z późn. zm.) mogąca ujemnie wpłynąć na podjęcie szczepionki przez lisy lub stwierdzono pogorszenie sytuacji epizootycznej w odniesieniu do wścieklizny, dopuszcza się przeprowadzenie dodatkowych szczepień ochronnych.

Na konieczność przeprowadzania lub częstotliwość szczepień ochronnych lisów wolno żyjących nie ma

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

wpływu występowanie wścieklizny u nietoperzy.

Odległości między liniami przelotowymi, na których wykonywany jest zrzut szczepionki z samolotu/śmigłowca, wynoszą 500 m. Samoloty wyposażone są w system GPS i system rejestrujący zrzut szczepionki, aby umożliwić stwierdzenie, czy samoloty/śmigłowce poruszają się zgodnie z wcześniej ustalonymi liniami oraz udokumentowanie, że na danej linii została wyłożona przewidziana liczba dawek szczepionki. W okresie dystrybucji szczepionki wojewódzki lekarz weterynarii codziennie otrzymuje dane dotyczące jej zrzutu i sprawdza, czy zrzut szczepionki odbył się prawidłowo. Są to następujące dane:

- dane z urządzenia nawigacyjnego,
- dane z urządzenia rejestrującego zrzut szczepionki.

Wyłożenie ręczne szczepionki odbywa się w miejscach bytowania lisów wolno żyjących na obszarach, na których zrzut szczepionki z samolotu/śmigłowca nie jest możliwy lub nie jest możliwe jego optymalne wykonanie. Dotyczy to głównie miejskich i podmiejskich obszarów. Wykładanie ręczne szczepionki ma na celu uzyskanie uodpornienia u lisów bytujących na tych obszarach, odbywa się pod nadzorem przedstawiciela Inspekcji Weterynaryjnej i jest udokumentowane.

Dystrybucja szczepionki odbywa się w województwach w ramach wiosennej i jesiennej akcji szczepień. Terminy akcji szczepień uzgadniane są pomiędzy Wojewódzkimi Lekarzami Weterynarii województw sąsiadujących ze sobą.

W województwach wymienionych w pkt C.3 programu planowane jest wykonanie dwóch akcji szczepień, przy czym liczba akcji szczepień w poszczególnych województwach może ulec zwiększeniu, jeżeli na obszarach, na których przeprowadzono szczepienia ochronne, wystąpiła katastrofa naturalna w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. Nr 62, poz. 558, z późn. zm.) mogąca ujemnie wpłynąć na podjęcie szczepionki przez lisy lub stwierdzono pogorszenie sytuacji epizootycznej w odniesieniu do wścieklizny.

Szczepionka jest przechowywana i transportowana w warunkach określonych przez producenta.

Wojewódzki lekarz weterynarii sprawuje nadzór nad warunkami temperaturowymi, w jakich szczepionka jest transportowana i przechowywana na lotnisku, z którego odbywa się jej zrzut.

Liczba dawek szczepionki rozrzucana z samolotu/śmigłowca wynosi 25 dawek na 1 km² powierzchni objętej zrzutem szczepionki w:

- części województwa mazowieckiego położonej na wschód od linii wyznaczonej wzdłuż długości geograficznej 22° 50' E,
- części województwa podlaskiego położonej na północ od linii wyznaczonej wzdłuż szerokości geograficznej 53° 50' N oraz części położonej na wschód od linii wyznaczonej wzdłuż długości geograficznej 22° 50' E,
- części województwa warmińsko-mazurskiego położonej na północ od linii wyznaczonej wzdłuż szerokości geograficznej 53° 50' N.

Natomiast w całym woj. małopolskim, podkarpackim i świętokrzyskim oraz w części woj. lubelskiego położonej na wschód od linii wyznaczonej wzdłuż długości geograficznej 22° 50' E liczba dawek szczepionki rozrzucana z samolotu/śmigłowca wynosi 30 dawek na 1 km² powierzchni objętej zrzutem szczepionki.

Na pozostałym obszarze objętym szczepieniami liczba dawek szczepionki rozrzucana z samolotu/śmigłowca wynosi 20 dawek na 1 km².

Liczba dawek szczepionki wykładana ręcznie wynosi 30-40 dawek na 1 km² powierzchni, na której stosuje się ten rodzaj dystrybucji szczepionki. W województwie małopolskim i podkarpackim obszar objęty wyłożeniem ręcznym nie przekracza 4% całkowitego obszaru, na którym wykonuje się szczepienia, a liczba dawek szczepionki wykładanych ręcznie nie przekracza 4% całkowitej liczby dawek szczepionki podlegających dystrybucji w ramach akcji szczepień. W pozostałych województwach pokrytych szczepieniami obszar objęty wyłożeniem ręcznym nie przekracza 1% całkowitego obszaru, na którym wykonuje się szczepienia, a liczba dawek szczepionki wykładanych ręcznie nie przekracza 1%

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

całkowitej liczby dawek szczepionki podlegających dystrybucji w ramach akcji szczepień.

Liczba dawek szczepionki jest wyższa niż 20 dawek na 1 km² w części obszarów objętych szczepieniem ze względu m.in. na sytuację epizootyczną na tych obszarach oraz obszarach z nimi graniczących lub liczebność populacji lisa.

Liczba dawek szczepionki na 1 km² powierzchni objętej szczepieniem może ulec zmianie zgodnie z § 7 ust. 4 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie, a w związku z tym zmianie może ulec liczba dawek szczepionki określona w części C programu.

Strefa buforowa szczepień lisów i jenotów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie w Republice Białoruś:

- Rodzaj szczepionki: Doustna szczepionka przeciw wścieklicznie lisów i jenotów wolno żyjących, dopuszczona do obrotu zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami w Republice Białoruś.
- Szczepionka jest bezpieczna dla docelowych i nie docelowych gatunków zwierząt.
- Szczepionka ma postać zawiesiny w kapsułce lub saszetce lub blisterze, który umieszczony jest w przynęcie. W przynęcie zawarte jest nie mniej niż 150 mg tetracykliny (markera biologicznego).
- Atenuowana szczepionka jest wystarczająco efektywna, aby zapewnić pełną ochronę lisów i jenotów przeciwko wścieklicznie.
- Przynęta zachowuje kształt i stan skupienia oraz całkowicie pokrywa kapsułkę lub saszetkę lub blister przez okres nie mniej niż 7 dni.
- Szczepionkowe miano wirusa wściekliczny w każdej dawce szczepionki jest stabilne nie krócej niż 7 dni w temperaturze +25° C i zapewnia pełne uodpornienie zwierzęcia. Przynęty ze szczepionką są przechowywane, transportowane oraz używane zgodnie z instrukcjami producenta. Przy przechowywaniu i transporcie szczepionki stosowany jest system rejestracji temperatury.
- Dystrybucja przynęt odbywa się w czasie, kiedy warunki pogodowe są odpowiednie zgodnie z instrukcjami producenta.
- Liczba wykładanych dawek szczepionki wynosi 25 dawek na każdy 1 km² obszaru objętego szczepieniem. Ze szczepień wyłączone są powierzchnie pokryte wodami oraz obszary zabudowane.
- Szczepionka jest dystrybuowana dwa razy w ciągu roku kalendarzowego (wiosną i jesienią) za pomocą samolotów lub śmigłowców lub wykładana ręcznie. Odległość pomiędzy liniami przelotu wynosi 500 m. Szczepionka jest dystrybuowana równomiernie na terenie objętym szczepieniem. Samoloty i śmigłowce są wyposażone w system GPS i system rejestrujący zrzut szczepionki, aby umożliwić stwierdzenie czy powyższe środki transportu lotniczego poruszają się zgodnie z wcześniej ustalonymi liniami oraz udokumentowanie, że na danej linii została wyłożona przewidziana liczba dawek szczepionki. W okresie dystrybucji szczepionki przedstawiciel białoruskich służb weterynaryjnych codziennie otrzymuje dane dotyczące jej zrzutu i sprawdza, czy zrzut szczepionki odbył się prawidłowo. Są to następujące dane:
- dane z urządzenia nawigacyjnego,
- dane z urządzenia rejestrującego zrzut szczepionki.

Wyłożenie ręczne szczepionki odbywa się w miejscach bytowania lisów i jenotów wolno żyjących na obszarach, na których zrzut szczepionki z samolotu/śmigłowca nie jest możliwy lub nie jest możliwe jego optymalne wykonanie. Wykładanie ręczne szczepionki ma na celu uzyskanie uodpornienia u lisów i jenotów bytujących na tych obszarach lub kontrole podjęcia szczepionki, odbywa się pod nadzorem przedstawiciela białoruskich służb weterynaryjnych i jest udokumentowane. Obszar objęty wyłożeniem ręcznym nie przekracza 1% całkowitego obszaru, na którym wykonuje się szczepienia. Liczba dawek szczepionki wykładanych ręcznie nie przekracza 1% całkowitej liczby dawek szczepionki podlegających dystrybucji w ramach akcji szczepień.

• Bezpośrednio przed dystrybucją każda seria szczepionki podlega badaniu w kierunku określenia miana wirusa szczepionkowego oraz stabilności przynęty, a wyniki badań są udokumentowane. Badania

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

szczepionki i przynęty wykonywane są w laboratorium referencyjnym ds. wścieklizny Republiki Białoruś lub laboratorium referencyjnym ds. wścieklizny Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt (OIE).

Strefa buforowa szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie na Ukrainie:

- Rodzaj szczepionki: Doustna szczepionka przeciw wściekliznie lisów wolno żyjących, dopuszczona do obrotu zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami na Ukrainie.
- Przynęty ze szczepionką są przechowywane oraz używane zgodnie z instrukcjami producenta. Przy przechowywaniu i transporcie szczepionki stosowany jest system rejestracji temperatury.
- Dystrybucja przynęt odbywa się w czasie, kiedy warunki pogodowe są odpowiednie zgodnie z instrukcjami producenta.
- Liczba wykładanych dawek szczepionki wynosi 25 dawek na każdy 1 km² obszaru objętego szczepieniem. Ze szczepień wyłączone są powierzchnie pokryte wodami.
- Szczepionka jest dystrybuowana dwa razy w ciągu roku kalendarzowego (wiosną i jesienią) za pomocą samolotów lub śmigłowców lub wykładana ręcznie. Odległość pomiędzy liniami przelotu wynosi 500 m. Szczepionka jest dystrybuowana równomiernie na terenie objętym szczepieniem. Samoloty i śmigłowce są wyposażone w system GPS i system rejestrujący zrzut szczepionki, aby umożliwić stwierdzenie czy powyższe środki transportu lotniczego poruszają się zgodnie z wcześniej ustalonymi liniami oraz udokumentowanie, że na danej linii została wyłożona przewidziana liczba dawek szczepionki. W okresie dystrybucji szczepionki przedstawiciel ukraińskich służb weterynaryjnych codziennie otrzymuje dane dotyczące jej zrzutu i sprawdza, czy zrzut szczepionki odbył się prawidłowo. Są to następujące dane:
  - dane z urzędnika nawigacyjnego,
  - dane z urzędnika rejestrującego zrzut szczepionki.

Wyłożenie ręczne szczepionki odbywa się w miejscach bytowania lisów wolno żyjących na obszarach, na których zrzut szczepionki z samolotu/śmigłowca nie jest możliwy lub nie jest możliwe jego optymalne wykonanie. Wyłożenie ręczne szczepionki ma na celu uzyskanie uodpornienia u lisów bytujących na tych obszarach lub kontrole podjęcia szczepionki, odbywa się pod nadzorem przedstawiciela ukraińskich służb weterynaryjnych i jest udokumentowane. Obszar objęty wyłożeniem ręcznym nie przekracza 1% całkowitego obszaru, na którym wykonuje się szczepienia. Liczba dawek szczepionki wykładanych ręcznie nie przekracza 1% całkowitej liczby dawek szczepionki podlegających dystrybucji w ramach akcji szczepień.

- Bezpośrednio przed dystrybucją każda seria szczepionki podlega badaniu w kierunku określenia miana wirusa szczepionkowego, a wyniki badania są udokumentowane.

3.5. Measures in case of a positive result

Please describe the measures taken and if reinforced vaccination, surveillance or monitoring is foreseen.

(max. 32000 chars) :

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny w przypadku stwierdzenia choroby powiatowy lekarz weterynarii wyznacza ognisko choroby oraz obejmuje je nadzorem, niezwłocznie powiadamia państwowego powiatowego inspektora sanitarnego o wyznaczeniu ogniska choroby oraz wyznacza obszar zagrożony wokół ogniska

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

choroby.

Powiatowy lekarz weterynarii podejmuje również pozostałe czynności, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny.

Strefa buforowa szczepień lisów i jenotów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie w Republice Białoruś: Informacje o chorobie, w przypadku jej wykrycia u zwierząt, są wysyłane w trybie pilnym do Głównego Departamentu Weterynarii Ministerstwa Rolnictwa i Wyżywienia Republiki Białoruś i, zgodnie z ustawodawstwem Republiki Białoruś w dziedzinie weterynarii, wprowadza się kwarantannę z kompleksem działań sanitarno-weterynaryjnych i organizacyjno-gospodarczych.

Strefa buforowa szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie na Ukrainie:

- Instrukcja Ministra Rolnictwa i Żywności Ukrainy Nr 5 z dnia 15 marca 1994 r. w sprawie środków dotyczących kontroli wścieklizny zwierząt.
- Stwierdzenie wyniku dodatniego w badaniu laboratoryjnym jest niezwłocznie raportowane do instytucji lub specjalisty medycyny weterynaryjnej, który przesłał materiał, a także do kierownika medycyny weterynaryjnej w regionie (mieście).
- Kierownik medycyny weterynaryjnej w regionie, mieście, dzielnicy miasta niezwłocznie raportuje do regionalnej administracji państwowej medycyny weterynaryjnej o przypadkach wystąpienia wścieklizny oraz środkach podjętych w celu zwalczania choroby, a także informuje rejonową (miejską) stację sanitarno-epidemiologiczną lub oddział sanitarno-epidemiologiczny lokalnego szpitala.
- Kierownik medycyny weterynaryjnej w regionie, mieście, dzielnicy miasta z udziałem przedstawicieli stacji sanitarno-epidemiologicznej, organów leśnictwa oraz innych działów organizuje dochodzenie epizootyczne oraz przygotowuje kompleksowy plan środków zmierzających do zwalczania wścieklizny w miejscu jej wystąpienia oraz przedstawia go do rozpatrzenia i zatwierdzenia przez Państwową Nadzwyczajną Komisję Przeciwepizootyczną działającą przy lokalnej administracji. Obszar osady lub jej część wraz z przyległymi terenami, pastwiskami, lasem lub polami, oraz innymi miejscami gdzie stwierdza się wściekliznę, na wniosek kierownika medycyny weterynaryjnej regionu, miasta, dzielnicy miasta oraz decyzją lokalnych organów samorządowych, ogłoszony zostaje jako obszar występowania tej choroby oraz wprowadzone zostają ograniczenia związane z kwarantanną. Granice tego obszaru oraz strefa zagrożona są ściśle określone w decyzji, biorąc pod uwagę czynnik zakaźny i lokalne warunki. Jako ognisko choroby rozumiane jest nie tylko miejsce wykrytego źródła czynnika zakaźnego (zwierzęta chore), lecz także otaczające tereny pozwalające na migracje dzikich zwierząt. W ognisku choroby zwierzęta są szczepione przeciwko wścieklicznie. Zwierzęta chore i podejrzane o chorobę są wyszukiwane, a następnie zabijane. Zwłoki zabitych i padłych zwierząt, wraz ze skórą, zostają spalone.
- Prowadzenie wystaw, rozmnażania psów, wywóz psów, kotów oraz dzikich zwierząt na lub z obszaru występowania choroby są zabronione. Na terenach łowieckich na tym obszarze oraz w strefie zagrożonej przeprowadzanie komercyjnego oraz licencjonowanego odstrzału dzikich zwierząt, ich chwytanie oraz wywóz są zabronione.
- W przypadku wykrycia wścieklizny zwierząt dzikich państwowe służby weterynaryjne razem z organami ochrony środowiska, łowiectwa oraz gospodarki leśnej bez względu na okresy łowieckie podejmują środki w celu zmniejszenia liczby lisów i jenotów.
- Dla wczesnego wykrywania oraz izolacji chorych oraz podejrzanych o wściekliznę zwierząt ustanowiony zostaje stały nadzór nad zwierzętami z gospodarstw i stad, gdzie występuje wścieklizna. Podejrzane o chorobę oraz pogryzione zwierzęta podlegają dokładnemu przeglądowi nie mniej niż 2-3 razy dziennie.
- Zwierzęta podejrzane o zakażenie wirusem wścieklizny szczepione są przeciwko wścieklicznie oraz pozostają pod nadzorem przez 60 dni. Zabronione jest leczenie lub szczepienie przeciwko wścieklicznie zwierząt chorych oraz podejrzanych o chorobę. Zwierzęta gospodarskie i futerkowe podejrzane o wściekliznę, bez żadnych objawów klinicznych mogą podlegać ubojowi niezależnie od terminów

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

szczepień przeciw wściekliznie, a ich produkty użyciu na ogólnych warunkach.

- Mleko od klinicznie zdrowych zwierząt z gospodarstw rolnych oraz stad, gdzie występuje wścieklizna bez względu na przeprowadzone szczepienia może być wykorzystane do spożycia przez ludzi lub jako pasza dla zwierząt po pasteryzacji w temperaturze 80-85 °C przez 30 minut lub gotowaniu przez 5 minut.
- Surowy materiał pochodzenia zwierzęcego uzyskany z klinicznie zdrowych zwierząt z grup, gdzie wystąpiła wścieklizna, wywożony jest z gospodarstwa w pojemniku ze szczelnego materiału tylko do określonych zakładów z oznaczeniem w świadectwie weterynaryjnym, że są przedmiotem dezynfekcji zgodnie z instrukcją dezynfekcyjną dotyczącą surowego materiału pochodzenia zwierzęcego.
- Miejsca, gdzie przebywały chore i podejrzane o chorobę zwierzęta, sprzęt, przedmioty i narzędzia, które były używane bezpośrednio przy wykonywaniu czynności związanych z utrzymywaniem zwierząt, oraz ubrania ochronne i obuwie osób wykonujących czynności związane z utrzymywaniem zwierząt oraz inne przedmioty zabrudzone śliną oraz wydzielinami chorych zwierząt są przedmiotem dezynfekcji zgodnie z obowiązującą na Ukrainie państwową Instrukcją w sprawie przeprowadzania weterynaryjnej dezynfekcji obiektów hodowli żywego inwentarza.
- Prowadzone są razem z władzami zajmującymi się zdrowiem szerokie działania wśród ludności (rozmowy, wykłady, wystąpienia w prasie, radiu i telewizji) mające na celu rozpowszechnianie informacji o zagrożeniu wścieklizną dla ludzi i zwierząt, oraz kontroli wścieklizny i środkach profilaktycznych.
- Ograniczenia dotyczące kwarantanny w odniesieniu do wścieklizny zostają zniesione decyzją Państwowej Nadzwyczajnej Komisji Przeciwpizootycznej działającej przy lokalnej administracji na wniosek kierownika medycyny weterynaryjnej regionu (miasta) 2 miesiące od dnia ostatniego przypadku wścieklizny, pod warunkiem implementacji wszystkich przewidzianych przez kompleksowy plan środków zmierzających do zwalczania wścieklizny oraz przez aktualną Instrukcję w sprawie środków dotyczących kontroli wścieklizny zwierząt.

B. General information

1. Organisation, supervision and role of all stakeholders involved in the programme

Describe :

- competent authorities (CA) involved in the implementation of the programme and their responsibilities
- other stakeholders involved in the implementation of the programme, their role and their communication channels with the CA.

(max. 32000 chars):

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków pochodzących z Unii Europejskiej informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z obowiązującymi

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

przepisami Unii Europejskiej.

Organem odpowiedzialnym za nadzór i koordynację działań zapewniających realizację programu jest na poziomie krajowym Główny Lekarz Weterynarii.

Odpowiedzialność terenowych organów Inspekcji Weterynaryjnej za realizację programu została określona w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2010 r. Nr 112, poz. 744, z późn. zm.) oraz w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

W rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 kwietnia 2012 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 256) wyznaczono jako krajowe laboratorium referencyjne dla wścieklizny Laboratorium Zakładu Wirusologii Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach.

Zgodnie z art. 56 ust. 5 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadzają wojewódzcy lekarze weterynarii.

Diagnostyka wścieklizny przy wystąpieniu podejrzenia tej jednostki chorobowej jest przeprowadzana przez laboratoria, o których mowa w art. 25 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, z wykorzystaniem następujących badań:

- 1) immunofluorescencji odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym;
- 2) izolacji wirusa wścieklizny na kulturach komórkowych neuroblastomy;
- 3) genotypizacji izolatów wirusa wścieklizny.

Badania immunofluorescencji odcisków mózgowych przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny wykonuje się w Zakładach Higieny Weterynaryjnej. Izolację wirusa wścieklizny przeprowadza się w Zakładach Higieny Weterynaryjnej lub krajowym laboratorium referencyjnym dla wścieklizny. Badania genotypizacji wykonywane są w krajowym laboratorium referencyjnym dla wścieklizny.

Badania monitoringowe w celu sprawdzenia skuteczności szczepienia lisów wolno żyjących są przeprowadzane przez laboratoria, o których mowa w art. 25 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej. Monitoring wykonuje się przy zastosowaniu:

- 1) immunofluorescencji odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny;
- 2) szlifów kostnych żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracyklin);
- 3) testu ELISA – określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy;
- 4) różnicowania szczepów wirusa wścieklizny w celu rozróżnienia terenowych szczepów wirusa od szczepów szczepionkowych;
- 5) zbierania i analizowania danych epidemiologicznych na temat zdiagnozowanych przypadków wścieklizny na obszarze objętym szczepieniem.

Badania immunofluorescencji odcisków mózgowych, szlifów kostnych żuchwy oraz ELISA wykonywane w ramach monitoringu przeprowadzane są w Zakładach Higieny Weterynaryjnej, natomiast badania różnicowania szczepów wirusa wścieklizny przeprowadzane są w krajowym laboratorium referencyjnym dla wścieklizny.

Badania potwierdzające wykonuje się, jeśli zachodzi taka konieczność, w krajowym laboratorium referencyjnym dla wścieklizny przy użyciu metod zgodnych z podręcznikiem OIE.

Zwalczanie wścieklizny jest wspierane przez powołaną grupę doradczą.

Strefa buforowa szczepień lisów i jenotów wolno żyjących przeciwko wściekliznie w Republice Białoruś:

Za wykonanie programu zwalczania wścieklizny na terenie strefy buforowej na poziomie krajowym Republiki Białoruś odpowiada Ministerstwo Rolnictwa i Wyżywienia Republiki Białoruś.

Za wykonanie programu na poziomie regionalnym Republiki Białoruś odpowiadają:

- Komitet ds. Rolnictwa i Wyżywienia Brzeskiego Obwodowego Komitetu Wykonawczego,
- Komitet ds. Rolnictwa i Wyżywienia Grodzieńskiego Obwodowego Komitetu Wykonawczego.

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

Ministerstwo Rolnictwa i Wyżywienia Republiki Białoruś odpowiedzialne jest za przekazanie Głównemu Inspektoratowi Weterynarii Rzeczypospolitej Polskiej stosownych informacji i dokumentów zgodnie z umową zawartą między odpowiednimi instytucjami rządowymi Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Białoruś, w celu oceny realizacji programu przez Komisję Europejską.

Poszczepienną kontrolę laboratoryjną dotyczącą strefy buforowej szczepień lisów i jenotów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie przeprowadza Federalne Centrum Ochrony Zdrowia Zwierząt Federacji Rosyjskiej.

Monitoring dotyczący realizacji programu zwalczania wścieklicziny przeprowadza się przy zastosowaniu:

- 1) szlifów kostnych lub zębów – badania na obecność markera (TC – tetracyklin);
- 2) testu seroneutralizacji – określenie miana przeciwciał wirusa wścieklicziny w surowicy;
- 3) zbierania i analizowania danych epidemiologicznych na temat zdiagnozowanych przypadków wścieklicziny na obszarze objętym szczepieniem.

Strefa buforowa szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie na Ukrainie:

Za wykonanie programu zwalczania wścieklicziny na terenie strefy buforowej na poziomie krajowym Ukrainy odpowiada Państwowa Służba Weterynaryjna i Fitosanitarna Ukrainy pod nadzorem Ministra Polityki Rolnej i Gospodarki Żywnościowej Ukrainy we współpracy z:

- Ministerstwem Ochrony Zdrowia Ukrainy;
- Ministerstwem Spraw Wewnętrznych Ukrainy;
- Ministerstwem Ekologii i Zasobów Naturalnych Ukrainy;
- Państwową Agencją Zasobów Leśnych Ukrainy;
- związkami myśliwych i rybaków Ukrainy;
- lokalną władzą wykonawczą Ukrainy;
- specjalistami weterynaryjnymi prywatnie praktykującymi na terenie Ukrainy.

Za wykonanie programu na poziomie regionalnym Ukrainy odpowiadają Centralne Dyrektoriaty Medycyny Weterynaryjnej Ukrainy we współpracy z regionalnymi strukturami wyżej wymienionych instytucji.

Państwowa Służba Weterynaryjna i Fitosanitarna Ukrainy odpowiedzialna jest za przekazanie Głównemu Inspektoratowi Weterynarii Rzeczypospolitej Polskiej stosownych informacji i dokumentów zgodnie z umową zawartą między odpowiednimi instytucjami rządowymi Rzeczypospolitej Polskiej i Ukrainy, w celu oceny realizacji programu przez Komisję Europejską.

Poszczepienną kontrolę laboratoryjną dotyczącą strefy buforowej szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie na Ukrainie przeprowadza Państwowy Instytut Badań Naukowych nad Diagnostyką i Weterynaryjno-Sanitarnymi Ekspertyzami oraz Państwowy Instytut Kontroli Badań Naukowych ds. Biotechnologii i Szczepów Mikroorganizmów.

Monitoring dotyczący realizacji programu zwalczania wścieklicziny przeprowadza się przy zastosowaniu:

- 1) szlifów kostnych lub zębów – badania na obecność markera (TC – tetracyklin);
- 2) testu ELISA – określenie miana przeciwciał wirusa wścieklicziny w surowicy;
- 3) zbierania i analizowania danych epidemiologicznych na temat zdiagnozowanych przypadków wścieklicziny na obszarze objętym szczepieniem.

2. Legal basis for the implementation of the programme

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

(max. 32000 chars):

Realizacja programu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oparta jest o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2014 r. poz. 1539, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2010 r. Nr 112, poz. 744, z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie (Dz. U. poz. 1737);
- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wściekliczyny (Dz. U. Nr 13, poz. 103).

3. Historical data on the epidemiological evolution of the disease

Provide :

a. a concise description of the following indicators

- number of rabies cases (excluding bat cases) compared to previous year
- number of rabies cases in previously (last year) case free areas compared to previous year
- % of seroconversion in target species (juveniles/adult separately) compared to previous year
- % of vaccine uptake in target species (juveniles/adult separately) compared to previous year

b. an assessment of the evolution of the indicators along the years is requested as well as obstacles and constraints identified that hamper the progress of eradication.

(max. 32000 chars):

W okresie międzywojennym oraz w pierwszych latach po II wojnie światowej głównym nosicielem wściekliczyny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej były psy. Wprowadzenie w 1949 r. obowiązkowego szczepienia psów przeciwko wścieklicznie pozwoliło na znaczne ograniczenie występowania tej choroby. Liczba zachorowań na wścieklicznę wśród zwierząt obniżyła się z ponad 3600 w 1946 r. do 73 w 1956 r. Problem wściekliczyny pojawił się ponownie, kiedy zaczęto rejestrować coraz więcej przypadków tej choroby w środowisku zwierząt wolno żyjących. W latach 1946 – 1956 wśród zwierząt dzikich zgłaszano rocznie od 1 do 6 przypadków wściekliczyny. W 1957 r. nie zanotowano żadnego takiego przypadku, natomiast w latach następnych zauważalny był wzrost zachorowań wśród zwierząt dzikich – w szczególności u lisów. Pod koniec lat siedemdziesiątych liczba zachorowań u zwierząt dzikich przekraczała liczbę zachorowań u zwierząt domowych. W 1990 r. w Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzono 2045 przypadków wściekliczyny, w tym 1668 przypadków wśród zwierząt dzikich (1374 przypadki u lisów). Najwięcej przypadków tej choroby

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

zanotowano w ówczesnych województwach: poznańskim (157), opolskim (139), koszalińskim (133), szczecińskim (130), bydgoskim (123) oraz słupskim (103). Pojedyncze przypadki odnotowano w lubelskim, łomżyńskim, łódzkim oraz przemyskim, natomiast nie odnotowano ich w białkopodlaskim.

W 1991 r. stwierdzono 2287 przypadków wścieklizny, w tym 1864 u zwierząt dzikich, z czego 1513 przypadków u lisów. Wścieklizny nie odnotowano w ówczesnym województwie lubelskim, a pojedyncze przypadki wystąpiły w przemyskim, łódzkim, łomżyńskim oraz krośnieńskim.

W 1992 r. stwierdzono 3084 przypadki wścieklizny, w tym u zwierząt dzikich 2549, z czego 2079 u lisów. Z uwagi na rozprzestrzenianie się wścieklizny w 1993 r. rozpoczęto akcję doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie.

W 1993 r. stwierdzono 2648 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 2166 u zwierząt dzikich, z czego 1803 u lisów.

W 1994 r. stwierdzono 2238 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym u zwierząt dzikich 1788, z czego 1506 u lisów.

W 1995 r. stwierdzono 1973 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 1528 u zwierząt dzikich, z czego 1280 u lisów.

W 1996 r. stwierdzono 2527 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 2064 u zwierząt dzikich, z czego 1779 u lisów.

W 1997 r. stwierdzono 1494 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 1239 u zwierząt dzikich, z czego 1091 u lisów.

Efektom nieustającego przeprowadzania szczepień w zachodniej części terytorium Rzeczypospolitej Polskiej był spadek liczby przypadków wścieklizny, a także brak jej występowania od dłuższego czasu na terenach województw: zachodniopomorskiego, lubuskiego i dolnośląskiego.

W 1998 r. stwierdzono 1329 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 1120 u zwierząt dzikich, z czego 927 u lisów.

W 1999 r. stwierdzono 1148 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 721 u lisów.

W 2000 r. stwierdzono 2224 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 1583 u lisów, a w 2001 r. stwierdzono 2964 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 2224 u lisów.

W trakcie przeprowadzanych akcji szczepień zaobserwowano „przemieszczanie się” wścieklizny do wschodniej części terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, czyli na obszary nieobjęte do tej pory szczepieniami, oraz występowanie pojedynczych przypadków wścieklizny na terenach przygranicznych z Republiką Czeską.

W 2002 r. liczba przypadków wścieklizny u zwierząt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyniosła 1119, z czego 1038 przypadków zanotowano u zwierząt dzikich, w tym 884 u lisów. W 2002 r. największą liczbę przypadków wścieklizny zanotowano w województwie wielkopolskim – 339.

W 2003 r. stwierdzono 388 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 314 u zwierząt dzikich, z czego 233 u lisów.

W 2004 r. stwierdzono 136 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 114 u zwierząt dzikich, z czego 86 u lisów.

W 2005 r. stwierdzono 138 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 102 u zwierząt dzikich, z czego 84 u lisów.

W 2006 r. stwierdzono 82 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 63 u zwierząt dzikich, z czego 43 u lisów.

W 2007 r. stwierdzono 70 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 55 u zwierząt dzikich, z czego 42 u lisów.

W 2008 r. stwierdzono 29 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 24 u zwierząt dzikich, z czego 19 u lisów.

W 2009 r. stwierdzono 8 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 8 u zwierząt dzikich, z czego 6 u lisów.

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

W 2010 r. liczba przypadków wścieklizny ponownie wzrosła. W roku tym zanotowano 151 przypadków, z czego 145 przypadków stwierdzono u zwierząt innych niż nietoperze. Występowanie wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze odnotowano w województwie małopolskim oraz w województwach, w których choroba występowała w roku poprzednim. W województwie małopolskim stwierdzono najwięcej przypadków wścieklizny (118). W 2010 r. poziom uodpornienia i pobrania szczepionki u lisów wolno żyjących w Polsce wyniósł odpowiednio 84,90 % i 89,15 %.

W 2011 r. stwierdzono 160 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 156 u zwierząt innych niż nietoperze. Najwięcej przypadków wścieklizny zanotowano w województwie małopolskim (60) i podkarpackim (63). Występowanie wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze odnotowano w województwie śląskim i warmińsko-mazurskim oraz w województwach, w których choroba występowała w roku poprzednim. W województwie śląskim stwierdzono 1 przypadek, natomiast w województwie warmińsko-mazurskim stwierdzono 6 przypadków wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze. W 2011 r. poziom uodpornienia i pobrania szczepionki u lisów wolno żyjących w Polsce wyniósł odpowiednio 79,50 % i 86,49 %.

W 2012 r. stwierdzono 257 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 254 u zwierząt innych niż nietoperze. Najwięcej przypadków zanotowano w województwie małopolskim (24) i podkarpackim (213). Wściekliznę u zwierząt innych niż nietoperze stwierdzono jedynie w województwach, w których choroba występowała w roku poprzednim. W 2012 r. poziom uodpornienia i pobrania szczepionki u lisów wolno żyjących w Polsce wyniósł odpowiednio 79,29 % i 87,10 %.

W 2013 r. stwierdzono 204 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 196 u zwierząt innych niż nietoperze. Występowanie wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze odnotowano w województwie świętokrzyskim oraz w województwach, w których choroba występowała w roku poprzednim, z wyjątkiem województwa podlaskiego, śląskiego i warmińsko-mazurskiego. W województwie świętokrzyskim stwierdzono 2 przypadki wścieklizny. Najwięcej przypadków wścieklizny zanotowano w województwie małopolskim (58) i podkarpackim (121). W 2013 r. poziom uodpornienia i pobrania szczepionki u lisów wolno żyjących w Polsce wyniósł odpowiednio 75,11 % i 86,05 %.

W 2014 r. stwierdzono 105 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 98 u zwierząt innych niż nietoperze. Występowanie wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze odnotowano w województwie podlaskim oraz w województwach, w których choroba występowała w roku poprzednim. W województwie podlaskim stwierdzono 4 przypadki wścieklizny. Najwięcej przypadków wścieklizny zanotowano w województwie małopolskim (81). W 2014 r. poziom uodpornienia i pobrania szczepionki u młodych lisów wolno żyjących w Polsce wyniósł odpowiednio 51,70% i 83,70%, natomiast poziom uodpornienia i pobrania szczepionki u dorosłych lisów wolno żyjących wyniósł odpowiednio 63,00% oraz 90,19%. Dane dotyczące lat poprzednich w podziale na lisy młode i dorosłe nie są dostępne, ponieważ Komisja Europejska wymaga oznaczania wieku lisów monitoringowych od 2014 r.

Szczegółowe dane dotyczące wyników badań laboratoryjnych, szacunkowej liczebności populacji lisów wolno żyjących oraz szczepień za lata 2010-2014 znajduje się w załączniku c do programu.

Od 2002 r., w którym doustnymi szczepieniami lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie objęto całe terytorium kraju, liczba przypadków wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze zmniejszała się systematycznie aż do 2009 r. W 2010 r. wściekliznę stwierdzono w województwie małopolskim po kilku latach jej nieobecności. Podejrzewa się, że powódź, która wystąpiła bezpośrednio po wiosennej akcji szczepień, mogła wpłynąć negatywnie na uodpornienie lisów przeciwko wściekliźnie w tym województwie. Pojawienie się wścieklizny po 2010 r. w województwie śląskim i świętokrzyskim było prawdopodobnie spowodowane migracją zakażonych dzikich zwierząt z obszaru województwa małopolskiego. Ponadto, podejrzewa się, że wzrost liczby przypadków w województwie podkarpackim po 2010 r. był również konsekwencją sytuacji epizootycznej w województwie małopolskim. Natomiast ponowne pojawienie się wścieklizny w tym okresie w województwie podlaskim i warmińsko-mazurskim było prawdopodobnie wynikiem migracji zakażonych dzikich zwierząt z terytorium Białorusi i Federacji

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

Rosyjskiej (Obwód Kaliningradzki).

W okresie po 2009 r. największą liczbę przypadków wścieklizny stwierdzono w województwie małopolskim i podkarpackim.

Główną przeszkodą i ograniczeniem w zwalczaniu wścieklizny w południowo-wschodniej części Polski wydają się być trudności w uodparnianiu lisów bytujących w bezpośrednim sąsiedztwie siedzib ludzkich, np. na obszarach miejskich i podmiejskich. Znaczna część przypadków wścieklizny w województwie małopolskim i podkarpackim została bowiem stwierdzona w ostatnich latach w okolicy zabudowań. Szczegółowe dane dotyczące występowania wścieklizny u zwierząt w Polsce w latach 2009-2014 zawiera załącznik d do programu.

Poziom uodpornienia i pobrania szczepionki u lisów wolno żyjących utrzymuje się w ostatnich latach na wysokim poziomie. Spadek poziomu uodpornienia w 2014 r. spowodowany był zastąpieniem testu RFFIT testem ELISA, który ma odmienną charakterystykę. W 2014 r. część próbek w ramach badania serologicznego została bowiem przebadana testem ELISA.

4. Control on the implementation of the programme

Describe the system to control the implementation of the programme (flight tracks, bait distribution, cold chain and official controls to be performed on the vaccine)

(max. 32000 chars):

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej - informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami Unii Europejskiej. Samoloty wyposażone są w system GPS i system rejestrujący zrzut szczepionki, aby umożliwić stwierdzenie, czy samoloty/śmigłowce poruszają się zgodnie z wcześniej ustalonymi liniami oraz udokumentowanie, że na danej linii została wyłożona przewidziana liczba dawek szczepionki. W okresie dystrybucji szczepionki wojewódzki lekarz weterynarii codziennie otrzymuje dane dotyczące jej zrzutu i sprawdza, czy zrzut szczepionki odbył się prawidłowo. Są to następujące dane:

- dane z urządzenia nawigacyjnego,
- dane z urządzenia rejestrującego zrzut szczepionki.

Wojewódzki lekarz weterynarii sprawuje nadzór nad warunkami temperaturowymi, w jakich szczepionka jest transportowana i przechowywana na lotnisku, z którego odbywa się jej zrzut.

W celu kontroli jakości szczepionka jest poddawana badaniu w kierunku określenia miana wirusa wścieklizny w Krajowym Laboratorium Referencyjnym.

Strefa buforowa szczepień lisów i jenotów wolno żyjących przeciwko wściekliznie w Republice Białoruś: Ministerstwo Rolnictwa i Wyżywienia Republiki Białoruś odpowiedzialne jest za przekazanie Głównemu Inspektoratowi Weterynarii Rzeczypospolitej Polskiej stosownych informacji i dokumentów zgodnie z umową zawartą między odpowiednimi instytucjami rządowymi Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Białoruś, w celu oceny realizacji programu przez Komisję Europejską.

Samoloty i śmigłowce są wyposażone w system GPS i system rejestrujący zrzut szczepionki, aby umożliwić stwierdzenie czy powyższe środki transportu lotniczego poruszają się zgodnie z wcześniej ustalonymi liniami oraz udokumentowanie, że na danej linii została wyłożona przewidziana liczba dawek szczepionki. W okresie dystrybucji szczepionki przedstawiciel białoruskich służb weterynaryjnych

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

codziennie otrzymuje dane dotyczące jej zrzutu i sprawdza, czy zrzut szczepionki odbył się prawidłowo.

Są to następujące dane:

- dane z urzędnika nawigacyjnego,
- dane z urzędnika rejestrującego zrzut szczepionki.

Białoruskie służby weterynaryjne sprawują nadzór nad warunkami temperaturowymi, w jakich szczepionka jest transportowana i przechowywana.

Bezpośrednio przed dystrybucją każda seria szczepionki podlega badaniu w kierunku określenia miana wirusa szczepionkowego oraz stabilności przynęty, a wyniki badań są udokumentowane.

Strefa buforowa szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie na Ukrainie:

Państwowa Służba Weterynaryjna i Fitosanitarna Ukrainy odpowiedzialna jest za przekazanie Głównemu Inspektoratowi Weterynarii Rzeczypospolitej Polskiej stosownych informacji i dokumentów zgodnie z umową zawartą między odpowiednimi instytucjami rządowymi Rzeczypospolitej Polskiej i Ukrainy, w celu oceny realizacji programu przez Komisję Europejską.

Samoloty i śmigłowce są wyposażone w system GPS i system rejestrujący zrzut szczepionki, aby umożliwić stwierdzenie czy powyższe środki transportu lotniczego poruszają się zgodnie z wcześniej ustalonymi liniami oraz udokumentowanie, że na danej linii została wyłożona przewidziana liczba dawek szczepionki. W okresie dystrybucji szczepionki przedstawiciel ukraińskich służb weterynaryjnych codziennie otrzymuje dane dotyczące jej zrzutu i sprawdza, czy zrzut szczepionki odbył się prawidłowo.

Są to następujące dane:

- dane z urzędnika nawigacyjnego,
- dane z urzędnika rejestrującego zrzut szczepionki.

Ukraińskie służby weterynaryjne sprawują nadzór nad warunkami temperaturowymi, w jakich szczepionka jest transportowana i przechowywana.

Bezpośrednio przed dystrybucją każda seria szczepionki podlega badaniu w kierunku określenia miana wirusa szczepionkowego, a wyniki badania są udokumentowane.

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

C. Targets

1. Tests to be carried out for the monitoring of the vaccination effectiveness

Targets for year: **2016**

Country	Region	Animal Species	Type of test	Test description	Number of tests	Expected number of positive results	% positive	
POLSKA	Terytorium Rze +	Fox	serological test	ELISA	10716	4577	43	X
POLSKA	Terytorium Rze +	Fox	presence of biomar	Tetracycline in bones	10716	9459	88	X
BELARUS	Strefa buforowa +	Foxes and Raccoon dogs	serological test	Seroneutralisation test	483	79	16	X
BELARUS	Strefa buforowa +	Foxes and Raccoon dogs	presence of biomar	Tetracycline in bones	483	145	30	X
UKRAINE	Strefa buforowa +	Fox	serological test	ELISA	1538	251	16	X
UKRAINE	Strefa buforowa +	Fox	presence of biomar	Tetracycline in bones	1538	462	30	X
Totals :					25 474	14 973		
					Add a new row			
Total tests Serological (VNT,FAVN,ELISA) in MS					10 716			
Total tests Serological (Other) in MS					0			

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

	Total tests presence of biomarker (Tetracycline in bones) in MS	10 716
	Total tests presence of biomarker (Other) in MS	0

2. Surveillance tests to be carried out

Targets for year: 2016

Country	Region	Animal Species	Category	Test description	Number of tests	Expected number of positive results	
POLSKA	Terytorium Rzeczypospolitej	Fox	Suspect or dead animal	FAT	1106	44	X
POLSKA	Terytorium Rzeczypospolitej	Fox	Hunted animals (a)	FAT	10716	22	X
POLSKA	Terytorium Rzeczypospolitej	Roe deer	Suspect or dead animal	FAT	125	1	X
POLSKA	Terytorium Rzeczypospolitej	Marten	Suspect or dead animal	FAT	124	4	X
POLSKA	Terytorium Rzeczypospolitej	Raccoon dogs	Suspect or dead animal	FAT	87	1	X
POLSKA	Terytorium Rzeczypospolitej	cats	Suspect or dead animal	FAT	1079	5	X
POLSKA	Terytorium Rzeczypospolitej	Dogs	Suspect or dead animal	FAT	625	8	X
POLSKA	Terytorium Rzeczypospolitej	Bats	Suspect or dead animal	FAT	187	7	X

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

POLSKA	Terytorium Rzeczypospoli	Other animals	Suspect or dead a	FAT		375	3	X
POLSKA	Terytorium Rzeczypospoli	Fox	Suspect or dead a	RTCIT		135	0	X
POLSKA	Terytorium Rzeczypospoli	Other animals	Suspect or dead a	RTCIT		1567	0	X
POLSKA	Terytorium Rzeczypospoli	Fox	Suspect or dead a	Virus characterisation test		44	44	X
POLSKA	Terytorium Rzeczypospoli	Fox	Hunted animals (a)	Virus characterisation test		22	22	X
BELARIUS	Strefa buforowa w Repub	Fox	Suspect or dead a	FAT		19	10	X
BELARIUS	Strefa buforowa w Repub	Raccoon dogs	Suspect or dead a	FAT		4	3	X
BELARIUS	Strefa buforowa w Repub	Dogs	Suspect or dead a	FAT		15	2	X
BELARIUS	Strefa buforowa w Repub	cats	Suspect or dead a	FAT		11	2	X
BELARIUS	Strefa buforowa w Repub	Other animals	Suspect or dead a	FAT		12	3	X
UKRAINE	Strefa buforowa na Ukrai	Fox	Suspect or dead a	FAT		329	20	X
UKRAINE	Strefa buforowa na Ukrai	Dogs	Suspect or dead a	FAT		71	3	X
UKRAINE	Strefa buforowa na Ukrai	cats	Suspect or dead a	FAT		9	4	X
UKRAINE	Strefa buforowa na Ukrai	Other animals	Suspect or dead a	FAT		3	3	X
				Total		16 665	211	
Total tests FAT in MS								
						Add a new row		
						14 424		

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

Total tests Virus characterisation tests in MS		66
Total tests Other in MS		1 702

3 Wildlife oral vaccination to be carried out

Targets for year: 2016

Country	Region / area	Products used	Number of doses	Size of the vaccination area (km ²)	
POLSKA	Lubelskie	SAD B19 strain	1138800	22 278	X
POLSKA	Małopolskie	SAD B19 strain	926980	15 183	X
POLSKA	Mazowieckie	SAD B19 strain	762450	18 970	X
POLSKA	Podkarpackie	SAD B19 strain	987890	16 315	X
POLSKA	Podlaskie	SAD B19 strain	886750	19 175	X
POLSKA	Pomorskie	SAD B19 strain	96080	2 402	X
POLSKA	Śląskie	SAD B19 strain	405560	10 135	X
POLSKA	Świętokrzyskie	SAD B19 strain	630252	10 501	X
POLSKA	Warmińsko-mazurskie	SAD B19 strain	990000	21 483	X
BELARIUS	Strefa buforowa w Republice 	Vaccine	604000	12 080	X

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

UKRAINE	Strefa buforowa na Ukrainie	Vaccine	1922500	38 450	X
		Total	9 351 262		
	Oral vaccine and baits made of SAD Bern strain in MS		0		
	Oral vaccine and baits made of SAG2 strain in MS		0		
	Oral vaccine and baits made of SAD B19 strain in MS		6 824 762		
	Oral vaccine in neighbourin countries		2 526 500		

(max. 32000 chars) :

Nie dotyczy.

4 Official control of oral vaccines to be carried out

Targets for year: **2016**

Country	Number of batches distributed	Number of batches controlled by the CA (virus titration)	X
POLSKA	45	45	X

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

BELARUS	4	4	X
UKRAINE	11	11	X
Total	60	60	
		Add a new row	
Vaccine titration tests in MS		45	

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

D. Detailed analysis of the cost of the programme

1. Costs of the planned activities for year: **2016**

The blocks are repeated multiple times in case of first year submission of multiple program.

To facilitate the handling of your cost data, you are kindly requested to:

1. Fill-in the text fields IN ENGLISH
2. Limit as much as possible the entries to the pre-loaded options where available.
3. If you need to further specify a pre-loaded option, please keep the pre-loaded text and add your clarification to it in the same box.

1. Monitoring / surveillance							Union funding requested
Cost related to	Specification	Unit	Number of units	Unitary cost/ceiling in EUR	Total amount in EUR	Union funding requested	
Monitoring	Serological test(VNT/FAVN/ELISA)	Individual wild animal	10 716	15.24	163 311,84	X	
Monitoring	presence of biomarker(Tetracycline in bones)	Individual wild animal	10 716	1.84	19717,44	X	
Surveillance	FAT	Individual wild animal	14 424	13.09	188 810,16	X	
Surveillance	Other tests	Individual wild animal	1 702	55.14	93848,28	X	
Surveillance	Virus characterisation test	Individual wild animal	66	37.32	2463,12	X	
Sampling	Sampling costs (all rabies susceptible species in Poland)	Individual animal	14 424	6.8	98083,2	X	
Add a new row							

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

2. Vaccination							
Cost related to	Specification	Unit	Number of units	Unitary cost/ceiling in EUR	Total amount in EUR	Union funding requested	
Oral vaccine and baits in MS	SAD B19 strain vaccine and bait	Vaccine dose or bait	6 824 762	0.57	3,890,114.34	yes	X
Distribution of oral vaccine per dose in MS	SAD B19 strain vaccine and bait	Vaccine dose or bait	6 824 762	0.38	2,593,409.56	yes	X
Vaccine titration tests in MS	Number of batches controlled by the CA	Batch	45	0	0	no	X
Purchase and distribution of oral vaccine and baits in neighbouring third countries	Oral vaccine dose or bait	Vaccine dose or bait	2 526 500	0.95	2,400,175	yes	X
3. Other costs							
Cost related to	Specification	Unit	Number of units	Unitary cost/ceiling in EUR	Total amount in EUR	Union funding requested	
Cleaning and disinfection	Cleaning and disinfection of surfaces (Poland)	Square meter of surface	1 875	0.9	1687.5	no	X
Utilization costs	Utilization of laboratory wastes (Poland)	Kilogram of wastes	117 206	0.6	70323.6	no	X
Materials costs	Veterinary materials (Poland)	Item	36 904	0.83	30630.32	no	X
Observation costs	Observation of rabies suspected animal (Poland)	Observation	23 198	41.81	969,908.38	no	X
Awareness campaigns	Informing population of the timetable of vaccination campaigns	Leaflet/poster	121 370	0.02	2427.4	yes	X
Collection of wild animals	Killing and delivery of foxes by hunters in the framework of the eradication programme	Individual wild animal	10 716	10.82	115,947.12	yes	X
					Add a new row		
					10 640 857,26		
	Total						

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

2. Financial information

1. Identification of the implementing entities - financial circuits/flows

Identify and describe the entities which will be in charge of implementing the eligible measures planned in this programme which costs will constitute the reimbursement/payment claim to the EU. Describe the financial flows/circuits followed.

Each of the following paragraphs (from a to e) shall be filled out if EU cofinancing is requested for the related measure.

a) Implementing entities - **sampling**: who perform the official sampling? Who pays? (e.g. authorised private vets perform the sampling and are paid by the regional veterinary services (state budget); sampling equipment is provided by the private laboratory testing the samples which includes the price in the invoice which is paid by the local state veterinary services (state budget))

(max. 32000 chars):

Próbki są pobierane przez powiatowego lekarza weterynarii, przy czym lisy odstrzelone w ramach nadzoru czynnego (monitoringu) dostarczane są do Inspekcji Weterynaryjnej przez myśliwych do badań.

Zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, jeżeli powiatowy lekarz weterynarii z przyczyn finansowych lub organizacyjnych nie jest w stanie wykonać ustawowych zadań Inspekcji, może wyznaczyć na czas określony lekarzy weterynarii niebędących pracownikami Inspekcji m. in. do pobierania próbek do badań. Wykonywanie czynności, o których mowa powyżej, następuje po zawarciu przez powiatowego lekarza weterynarii umowy określającej m. in. zakres, terminy i miejsce wykonywania tych czynności, wysokość wynagrodzenia za ich wykonanie oraz termin płatności.

Lekarzom weterynarii i innym osobom niebędącym pracownikami Inspekcji, wykonującym czynności związane ze zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt, w tym chorób odzwierzęcych, przysługuje wynagrodzenie w wysokości określonej w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 sierpnia 2004 r. w sprawie warunków i wysokości wynagrodzenia za wykonywanie czynności przez lekarzy weterynarii i inne osoby wyznaczone przez

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

powiatowego lekarza weterynarii.

Zgodnie z art. 12 ust. 1-3 ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej, koszty działalności Inspekcji i wykonywania jej zadań pokrywane są z budżetu państwa. Dysponentami środków budżetowych są:

- minister właściwy ds. rolnictwa, jako dysponent I stopnia - główny w stosunku do Głównego Inspektoratu Weterynarii;
  - Główny Lekarz Weterynarii (dyrektor Generalny GIW)
  - jako dysponent II stopnia w stosunku do 11 granicznych lekarzy weterynarii (dysponenci III stopnia),
  - jako dysponent III stopnia w stosunku do środków finansowych, jakie otrzymuje na funkcjonowanie Głównego Inspektoratu Weterynarii;
  - Wojewodowie, jako dysponenci I stopnia - główni w stosunku do wojewódzkich lekarzy weterynarii;
  - wojewódzcy lekarze weterynarii:
  - jako dysponenci II stopnia w stosunku do powiatowych lekarzy weterynarii,
  - jako dysponenci III stopnia w stosunku do środków finansowych jakie otrzymują na funkcjonowanie wojewódzkich inspektoratów weterynarii;
  - powiatowi lekarze weterynarii jako dysponenci III stopnia w stosunku do środków finansowych jakie otrzymują na funkcjonowanie powiatowych inspektoratów weterynarii.
- Stopnie, o których mowa wyżej (I, II, III) wskazują podległość, w tym finansową poszczególnych dysponentów.

b) Implementing entities - **testing**: who performs the testing of the official samples? Who pays?
(e.g. regional public laboratories perform the testing of official samples and costs related to this testing are entirely paid by the state budget)

(max. 32000 chars):

W Polsce badania laboratoryjne próbek pobieranych w ramach programu przeprowadza się w laboratoriach urzędowych wyznaczonych przez Głównego Lekarza Weterynarii zgodnie z art. 25 ust. 3 ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej (zakłady higieny weterynaryjnej wchodzące w skład wojewódzkich inspektoratów weterynarii oraz krajowe laboratorium referencyjne). Krajowym laboratorium referencyjnym właściwym dla badań prowadzonych w kierunku wścieklizny, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 kwietnia 2012 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych, jest Laboratorium Zakładu Wirusologii Państwowego Instytutu Weterynaryjnego - Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach. Zgodnie z art. 12 ust. 1-3 ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej, koszty działalności Inspekcji i wykonywania jej zadań pokrywane są z budżetu państwa, co

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

zostało opisane w pkt 2.1.a.

Informacja dodatkowa:

W tabeli w pkt D.1. formularza pdf wykryto błąd dotyczący informacji zawartej w kolumnie o nazwie "Unit". Błąd dotyczy wiersza odnoszącego się do badań FAT wykonywanych w Państwach Członkowskich w ramach nadzoru ("Surveillance"). W formularzu pdf wpisana jest bowiem automatycznie jednostka "individual wild animal", a powinna być wpisana jednostka "individual animal", ponieważ planowane badania FAT (14 424 badania) dotyczą wszystkich gatunków zwierząt wrażliwych na wściekliznę (domowych i dzikich). Polska wnioskuje o współfinansowanie ze środków Unii badań FAT dotyczących wszystkich gatunków zwierząt wrażliwych na wściekliznę (domowych i dzikich).

Powyższy błąd dotyczy również wiersza odnoszącego się do innych badań ("Other tests") wykonywanych w Państwach Członkowskich w ramach nadzoru ("Surveillance"). W formularzu pdf wpisana jest bowiem automatycznie jednostka "individual wild animal", a powinna być wpisana jednostka "individual animal", ponieważ planowane inne badania (1 702 badania) dotyczą wszystkich gatunków zwierząt wrażliwych na wściekliznę (domowych i dzikich). Polska wnioskuje o współfinansowanie ze środków Unii wyżej wymienionych badań dotyczących wszystkich gatunków zwierząt wrażliwych na wściekliznę (domowych i dzikich).

c) Implementing entities - compensation

(max. 32000 chars):

Nie dotyczy.

d) Implementing entities - **vaccination**: who provides the vaccine and who performs the vaccination? Who pays the vaccine? Who pays the vaccinator?

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

(max. 32000 chars) :

W Polsce firmy dostarczające szczepionkę oraz dokonujące jej zrzutu z samolotu/śmigłowca wybierane są w trybie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych. Koszty zakupu i zrzutu szczepionki ponoszone są przez Wojewódzkich Lekarzy Weterynarii.

e) Implementing entities - **other essential measures**: who implement this measure? Who provide the equipment/service? Who pays?

(max. 32000 chars) :

Akcje informacyjne:

Inspekcja Weterynaryjna wdraża i ponosi koszty akcji informacyjnych.

Odstrzał i dostarczanie lisów przez myśliwych w ramach nadzoru czynnego (monitoringu):

W Polsce myśliwi dokonują odstrzału lisów wolno żyjących, a następnie dostarczają je do badań monitoringowych do Inspekcji Weterynaryjnej. Inspekcja Weterynaryjna płaci myśliwym za odstrzał i dostarczanie lisów monitoringowych.

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

2 Co-financing rate (see provisions of applicable Work Programme)

The maximum co-financing rate is in general fixed at 50%. However based on provisions of Article 5.2 and 5.3 of the Regulation (EU) No 652/2014, we request that the co-financing rate for the reimbursement of the eligible costs would be increased:

Up to 75% for the measures detailed below

Up to 100% for the measures detailed below

Please explain for which measures and why co-financing rate should be increased to 75% (max 32000 characters)

W odniesieniu do środków programu wdrażanych na terytorium Polski, Rzeczpospolita Polska wnioskuję o współfinansowanie tych środków przez Unię Europejską na poziomie 75%. Zgodnie z

Please explain for which measures and why co-financing rate should be increased to 100% (max 32000 characters)

W odniesieniu do wszystkich środków programu wdrażanych na terytorium Republiki Białoruś oraz Ukrainy (wymienionych pkt D1 programu), Rzeczpospolita Polska wnioskuję o współfinansowanie tych

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

3. Source of funding of eligible measures

All eligible measures for which cofinancing is requested and reimbursement will be claimed are financed by public funds.

yes

no

Standard requirements for the submission of programme for eradication, control and monitoring

Attachments

IMPORTANT :

- 1) The more files you attach, the longer it takes to upload them .
- 2) This attachment files should have one of the format listed here : **jpg, jpeg, tiff, tif, xls, xlsx, doc, docx, ppt, pptx, bmp, pna, pdf.**
- 3) The total file size of the attached files should not exceed 2.500Kb (+- 2.5 Mb). You will receive a message while attaching when you try to load too much.
- 4) IT CAN TAKE **SEVERAL MINUTES TO UPLOAD ALL THE ATTACHED FILES.** Don't interrupt the uploading by closing the pdf and wait until you have received a Submission Number!
- 5) Only use letters from a-z and numbers from 1-10 in the attachment names, otherwise the submission of the data will not work.

List of all attachments

	Attachment name	File will be saved as (only a-z and 0-9 and -_)	File size
	7003_4358.doc	7003_4358.doc	35 kb
	7003_4359.doc	7003_4359.doc	17 kb
	7003_4360.doc	7003_4360.doc	79 kb
	7003_4361.doc	7003_4361.doc	632 kb
	7003_4362.doc	7003_4362.doc	66 kb
	Total size of attachments :		829 kb